ASPECTE ALE INTRODUCERII UNOR SPECII DE *LILIUM* L.

Ina VOINEAC, Vitalie MÎȚU
Grădina Botanică Națională "Al. Ciubotaru",
Chișinău, Republica Moldova

Abstract: The article analyses the results of the study on the biological and ornamental characteristics of some species of the genus *Lilium* L., introduced in the "Alexandru Ciubotaru" National Botanical Garden (Institute). The adaptive capacities of the tested species and cultivars have also been assessed.

Key words: introduction, lily, biological characteristics, ornamental qualities, adaptability.

Printre cele mai frumoase culturi introduse în colecția de plante bulbifere decorative, unul dintre primele locuri este ocupat, pe bună dreptate, de crini. Genul *Lilium* L. din familia Liliaceae include 105 specii răspândite în Europa, Asia de Est și America de Nord. Arealul lor cuprinde în principal emisfera nordică. În flora spontană a Moldovei se întâlnește o singură specie – *Lilium martagon* L., protejată de stat (categoria 8; specie nepericlitată). Crinii sunt plante bulbifere perene cu tulpină anuală erectă, înfrunzită. Înălțimea tulpinii, în dependență de specie, variază de la 40 până la 200 cm. Frunzele sunt înguste, lanceolate, sesile, dispuse altern sau opus pe tulpină. La unele specii de crini, în partea inferioară a tulpinii se formează rădăcini adventive, care se usucă toamna împreună cu tulpina. La unele specii, bulbii aerieni se formează în axilele frunzelor. Bulbul este o tulpină subterană puternic scurtată (partea de jos) cu scvame (frunze modificate) întregi sau segmentate, suculente, alăturate una lângă alta, mai mult sau mai puțin compact. Bulbii sunt solzoși, neacoperiți de strat protector. Bulbii, în funcție de specie, sunt de culoare albă, galbenă, maronie sau chiar violet închis. Floarea este formată din șase petale ale periantului, trei interioare – mai late și trei exterioare – mai înguste, șase stamine, ale căror filamente lungi susțin anterele oscilante. Stigmatul, cu trei lobi, se află pe stilul alungit. Ovarul este trilocular. Florile sunt în formă de turban, clopot, cupă, stea sau de formă tubulară, de diferite culori, solitare sau colectate în inflorescențe de tip racem, orientate în sus, lateral sau în jos în raport cu pedunculul. Fructul este triunghiular, de tip capsulă, semințele sunt plate, de formă triunghiulară neregulată, cu margine filmată [1, 2].

Introducerea crinilor în GBNI „Al. Ciubotaru” a reînceput în anul 2013. Colecția a fost completată cu 3 specii (*L. candidum* L., *L. longiflorum* Thunb., *L. henryi* Baker) și 8 soiuri de crini, printre care predomină hibridii asiatici. Spre deosebire de alte culturi, crinii în țara noastră se folosesc în principal ca flori tăiate, utilizarea lor în amenajarea teritoriului este limitată. Printre cauzele popularității reduse a crinilor, se numără diferențele semnificative în caracteristicile biologice la diferite specii și soiuri, care complică tehnologia de cultivare, precum și rezistența insuficientă la iernare, dificultatea reproducerii celor mai decorative specii, lipsa dezvoltării metodelor de cultivare, ținând cont de condițiile climatice ale Republicii Moldova. În acest sens, scopul cercetărilor noastre a fost de a studia caracteristicile biologice, decorative și de adaptare ale speciilor și soiurilor introduse de crini. Cercetările s-au efectuat pe parcela experimentală a Laboratorului Plante Ornamentale al GBNI „Al. Ciubotaru”, conform tehnicilor descrise de:

Kireeva (1984, 2004), Pugaceva (2005), „Metodologia pentru testarea de stat a soiurilor de culturi agricole (plante ornamentale)”. S-au efectuat lucrări agrotehnice de menținere a plantelor testate, s-au efectuat observații fenologice, măsurări biometrice și descrierea morfologică a acestora. Au fost revizuite rezultatele studiului a 5 soiuri hibride de crin din colecția noastră de plante bulbifere decorative. Au fost obținute fotografiile, caracteristicile acestor plante și au fost stabilite direcțiile lor de utilizare. O specie (*L. candidum* L.) și 5 soiuri hibride de crin ‘Iraine’, ‘Gironde’, ‘Sydefina’, ‘Prato’, ‘Comparsita’ au fost evidențiate ca promițătoare pentru utilizare la scară largă în amenajarea teritoriului în RM. Crinii din grupurile menționate posedă toate caracteristicile specifice plantelor perene de climă temperată, cu alternanța corectă a anotimpurilor anului.

În timpul iernii, crinii își continuă existența într-o stare latentă, sub formă de bulbi, acoperiți cu un strat de sol și zăpadă. Primăvara, plantele reiau procesul de creștere datorită rezervelor acumulate. Majoritatea hibrizilor asiatici și crinii tubulari înfloresc în iunie-iulie și numai *L. candidum*, în condițiile țării noastre înfloresce în luna mai. Toate speciile și soiurile studiate cresc bine într-un spațiu deschis, pe soluri neutre sau ușor acide. Hibrizii de crin tubular diferă oarecum după caracteristicile lor biologice de hibrizii asiatici. Sunt mai puțin rezistenți, pot îngheța ușor în timpul iernilor cu puțină zăpadă. Aceștea cresc cel mai bine pe soluri neutre sau ușor alcaline, fructifică. Toți crinii necesită umiditate moderată a solului. În condițiile climatice ale țării noastre, ei trec printr-un ciclu complet de dezvoltare, prin urmare, introducerea și utilizarea crinilor în Moldova este promițătoare și pe deplin justificată.

Cercetările au fost realizate în cadrul proiectului 20.80009.7007.14 “Cercetări privind mobilizarea diversității vegetale cu potențial ornamental pentru conservarea ex-situ”.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Воронков В. В., Евсюкова Т. В. Луковичные цветы. М.: ЗАО «Фитон+», 2002. – стр. 102.
2. Завадская Л. В. Биологические особенности видов рода *Lilium* L., интродуцированных в Беларусь. Роль ботанических садов и дендрариев в сохранении, изучении и устойчивом использовании разнообразия растительного мира: материалы Международной научной конференции, посвященной 85-летию Центрального ботанического сада Национальной академии наук Беларуси. В 2 ч.; редкол.: В. В. Титок [и др.] – Минск: Медисонт, 2017. – 504.